

ГУСАРОВ КИРИЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**науковий співробітник наукового відділу з проблем державної безпеки
навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України**

**СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ВНУТРІШНІМИ МІГРАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ В УКРАЇНІ,
ВИКЛИКАНИМИ НЕДОБРОВІЛЬНИМИ ПЕРЕМІЩЕННЯМИ ОСІБ**

Постановка проблеми. Переміщення населення в межах кордонів держави є не менш важливим для соціально-економічного розвитку, ніж міждержавна міграція. Згідно зі статистикою Організації Об'єднаних Націй, внутрішніми мігрантами, тобто особами що проживають в рідних країнах, але в регіонах, в яких не народилися, є 12% населення планети, при цьому міжнародними мігрантами є приблизно 3,5% населення [1].

Розробка заходів щодо державного регулювання внутрішніх міграційних потоків в Україні набуває особливої актуальності в умовах подій, які є причиною недобровільних переміщень населення, що несуть досить великі виклики для держави.

Виклад основного матеріалу. В останні декілька років проблеми внутрішньої міграції населення виходять на перший план. Це безпосередньо пов'язано з нестабільною політичною, військовою і соціально-економічною ситуацією у країні.

Сучасна масова внутрішня міграція є носієм небаченого досі протиріччя між переселенцями і постійними жителями приймаючих областей. Найбільша кількість внутрішніх мігрантів припадає на регіони зони проведення антитерористичної операції. При цьому найпривабливішими для переселенців є великі міста України : Київ, Харків, Одеса, Дніпро, Львів [2]. Внутрішні

переїзди є найбільш поширеною формою зміни місця проживання серед громадян України. За даними державної статистики, кількість переїздів за кордон у 10 разів менша ніж міграція всередині держави.

Починаючи з 2013 року, вимушені міграції превалюють над добровільними переїздами через такі події як анексія Криму та військові дії на території Луганської та Донецької областей. Принципова різниця між добровільними та вимушеними міграціями полягає у тому, що добровільні спричиняють покращення соціального та матеріального стану, а вимушені переселення, навпаки, негативно впливають на ці фактори і часто призводять до руйнації добробуту переселенців. Крім того, має місце фактор переселення криміногенних осіб, що спричиняє упереджене відношення у частини населення приймаючих областей до всіх переселенців.

Наразі найбільше переселенців з зони проведення АТО розміщено в Луганській (196676), Харківській (179433), Донецькій (108925), Дніпропетровській (84174), Запорізькій (64069), Київській (42260) областях та у м. Київ (39047). Найменша кількість розселених у Тернопільській (2601), Чернівецькій (2640), Івано-Франківській (3469), Рівненській (3505), Закарпатській (3865) та Волинській (4027) областях [3]. Ця статистика свідчить про те, що більшість вимушених переселенців схильні до переїзду в області наближені до місця попереднього проживання, а отже сподіваються повернутися до своїх домівок. Така концентрація переселених осіб є тягарем для ринку праці та інфраструктури приймаючих регіонів.

Слід зазначити, що саме вимушені переселенці є єдиною категорією, щодо якої в Державній стратегії регіонального розвитку існують пропозиції конкретних програм, в рамках яких пропонується надання допомоги вимушено переселеним особам щодо переїзду на постійні місця проживання у інші регіони країни [4]. З контексту цих документів стає зрозуміло, що позитивний ефект від внутрішніх міграцій передбачається лише у рівномірності розміщення населення територією України. При цьому не враховуються інтереси приймаючих регіонів, а отже використання внутрішньої міграції як чинника

розвитку і регіонів, і країни в цілому не розглядається. Яких-небудь конкретних заходів щодо спрямування внутрішніх міграцій з метою соціально-економічного розвитку не запропоновано. Внутрішні міграційні процеси залишаються поза увагою політикуму і не є предметом державного регулювання. Документи щодо регіональної і міграційної політики побіжно торкаються питання внутрішньої міграції населення.

Висновки. Формування механізмів державної політики відносно внутрішньої міграції вимушено переселених осіб потребує комплексного підходу, за якого міграційний компонент враховується як в стратегії розвитку регіонів, так і на загальнодержавному рівні. Якщо у питанні міждержавної міграції регулювання спирається на адміністративно-контрольні заходи, то на внутрішні переміщення населення держава може мати вплив лише за рахунок соціально-економічних механізмів. Пропонуються такі заходи щодо державної політики відносно внутрішньої міграції вимушено переселених осіб:

- при розселенні вимушено переселених осіб робити акцент передусім на довготривалі рішення з урахуванням інтересів не тільки конкретних осіб, а й інтересів приймаючих регіонів;

- вивчати потреби регіонів в спеціалістах з конкретних напрямків, які сприятимуть розвитку цих регіонів;

- перемістити акцент з надання пільг конкретним особам на підтримку приймаючих регіонів, і вирішувати проблеми переселенців вже силами цих регіонів.

Список використаних джерел:

1. Groppo V. Internal Migration in Developing Countries [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.diw.de/en/diw_01.c.471438.en/press/diw_roundup/internal_migration_in_developing_countries.html

2. Внутренняя миграция в Украине: где хотят работать переселенцы [Електронний ресурс]. - Режим доступу

<http://news.liga.net/news/society/14690831->

[vnutrennyaya_migratsiya_v_ukraine_gde_khotyat_rabotat_pereselentsy.htm](http://news.liga.net/news/society/14690831-vnutrennyaya_migratsiya_v_ukraine_gde_khotyat_rabotat_pereselentsy.htm)

3. Міжвідомчий координаційний штаб повідомляє: з тимчасово окупованої території та районів АТО переміщено 898 тис. 95 осіб [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248316491

4. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>